

Sygn. akt II K 402/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2018 roku

Sąd Rejonowy w Chełmnie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący – SSR Agnieszka Knade-Plaskacz

Protokolant – sekr. sądowy K. S.

przy udziale Prokuratora – W. P.

po rozpoznaniu w dniu 10/01/2018 roku

sprawy:

P. F. (1)

s. P. i M. z domu G.

ur. (...) w C.

oskarżonego o to, że:

w okresie od 1 sierpnia 2015 roku do 29 września 2017 roku w C. uporczywie uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniej Z. F. w kwocie 450 zł orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) sygn. akt III RC 209/13 z dnia 16 października 2013 roku, czym naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu rejonowego w (...) sygn. akt II K 481/13 z dnia 20 stycznia 2014 roku w wymiarze 6 miesięcy orzeczonej m.in. za czyn z art. 207 § 1 k.k.,

tj. o przestępstwo z art. 209 § 1 i 1a k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

orzeka:

I. uznaje oskarżonego ***P. F. (1)*** za winnego tego, że w okresie od 12 stycznia 2016 roku do dnia 29 września 2017 roku w C. uporczywie uchylał się od płacenia rat alimentacyjnych zasądzonych na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Chełmnie z dnia 16 października 2013 roku sygn. akt III Rc 209/13 w kwocie 450 zł miesięcznie na rzecz córki Z. F., przez co naraził w/w na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, a powstała wskutek tego zaległość stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, to jest występku z art. 209 § 1 i 1a k.k. i za to na podstawie art. 209 § 1a k.k. wymierza mu karę 1 (jednego) roku ograniczenia wolności, zobowiązując go na podstawie art. 34 § 1 k.k. i 35 § 1 k.k. do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 (dwudziestu) godzin w stosunku miesięcznym.

II. na podstawie art. 72 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 34§3 k.k. zobowiązuje oskarżonego do wykonywania ciężącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie córki Z. F.

III. na podstawie art. 72 § 1 pkt 4 k.k. w zw. z art. 34§3 k.k. zobowiązuje oskarżonego do wykonywania pracy zarobkowej,

IV. zwalnia oskarżonego od opłaty sądowej i kosztów postępowania, którymi obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. F. (1) jest ojcem małoletniej Z. F.. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Chełmnie sygn. akt III RC 209/13 z dnia 16 października 2013 roku udział skarżonego w utrzymaniu i wychowaniu córki ustalono na kwotę 450 złotych miesięcznie, płatną z góry do 5. dnia każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi, do rąk matki małoletniej S. P. (1).

Dowód: odpis wyroku w sprawie III Rc 209/13 – k. 21

Oskarżony nie zapłacił ani jednej raty alimentacyjnej zasądzonej wyrokiem, rzadko przekazywał córce prezenty, widywał się jednak z dzieckiem. Egzekucja prowadzona przez komornika była bezskuteczna. Oskarżony pozostawał na wyłącznym utrzymaniu matki.

S. P. (1) nie pracowała regularnie, utrzymywała się wraz z dzieckiem z zasiłku wychowawczego i zaliczki alimentacyjnej oraz okresowo z pracy, w której osiągała wynagrodzenie w około 1500 złotych. W 2016 i 2017 roku brakowało jej środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych dziecka. Incydentalnie potrzeby życiowe dziecka były zaspakajane przez matkę oskarżonego oraz samego oskarżonego, którzy zajmowali się dzieckiem, gdy matka pracowała.

Dowód: zeznania świadka S. P. k. 8, 95, informacja o stanie zaległości w sprawie egzekucyjnej – k. 20; częściowo wyjaśnienia oskarżonego – k. 94.

Oskarżony odbywał karę pozbawienia wolności w sprawie II K 481/13 w okresie od dnia 20 lutego 2013 roku do dnia 18 czerwca 2015 roku. Po opuszczeniu Zakładu Karnego był zarejestrowany jako bezrobotny w okresie od dnia 26 czerwca 2015 roku do dnia 11 stycznia 2016 roku. Następnie był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy od dnia 3 marca 2017 roku do dnia 31 maja 2017 r. (w tym okresie uzyskiwał jednak stypendium w związku ze skierowaniem na staż). Zamieszkiwał wówczas z matką, pozostawał na jej utrzymaniu, nie płacił za mieszkanie. Poza obowiązkiem alimentacyjnym zasądzonym na córkę, nie posiadał nikogo na swoim utrzymaniu. Oskarżony został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 28 sierpnia 2012 roku w sprawie o sygnaturze akt II K 335/12 za przestępstwo z art. 207§1 k.k. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności. Wyrokiem łącznym w sprawie II K 481/13 z dnia 20 stycznia 2014 roku Sąd Rejonowy w Chełmnie połączył kary ograniczenia wolności orzeczoną w wyroku w sprawie II K 335/12 oraz karę pozbawienia wolności orzeczoną w wyroku Sądu Rejonowego w (...) w sprawie II K 139/12 i w ich miejsce wymierzył oskarżonemu karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności. Karę tę oskarżony odbył w całości.

Dowód: informacja z PUP w C.. – k. 13; informacja o pobytach w ZK i orzeczeniach – k. 44; wyjaśnienia oskarżonego P. F. - k. 43, odpis wyroku w sprawie II K 335/12 – k. 76, odpis wyroku łącznego w sprawie II K 481/13 z dnia 20 stycznia 2014 roku – k. 71-72 k.k.

W toku postępowania przygotowawczego, jak i na rozprawie oskarżony przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu, zastrzegając jednak, że nie ma recydywy i złożył wyjaśnienia zgodne z ustaleniem stanu faktycznego. Wskazał także, że jest osobą uzależnioną od alkoholu i obecnie odbywa terapię uzależnień, na co złożył stosowne dokumenty oraz, że po odbyciu terapii zamierza podjąć pracę.

Dowód : wyjaśnienia oskarżonego – k. 43,94, opinia z przebiegu terapii – k. 91-92, pismo potencjalnego pracodawcy – k. 93.

W czasie czynu u oskarżonego nie występowały żadne zakłócenia czynności psychicznych, które znosiły lub ograniczały w znacznym stopniu jego zdolność do rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem. Oskarżony

był karany, ma wykształcenie zawodowe. Jest kawalerem, posiada jedno dziecko. Nie posiada majątku, obecnie przebywa na terapii uzależnień.

Dowód: dane osobo poznawcze - k. 42, opinia z przebiegu terapii – k. 91-92, karta karna – k. 57-58

Sąd zważył, co następuje:

Wina i sprawstwo oskarżonego co do popełnienia zarzucanego mu czynu nie budziły wątpliwości. Sąd ustaleń w tym zakresie, jak i w zakresie stanu faktycznego, dokonał w oparciu o wiarygodny materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, w szczególności w postaci: zeznań świadka S. P. (1), zaświadczenia od komornika, odpisów orzeczeń sądowych, informacji z Powiatowego Urzędu Pracy, informacji o pobytach i orzeczeniach, danych o karalności, oraz w oparciu o wyjaśnienia oskarżonego. Dokumenty stanowiące podstawę ustaleń faktycznych nie budzą wątpliwości, co do rzetelności i autentyczności zgromadzonych w nich informacji. Nadto zostały sporządzone przez uprawnione do tego osoby, przy zachowaniu wymogów przewidzianych w obowiązujących przepisach prawa. Podkreślić również należy, że żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania prawdziwości, ani wiarygodności żadnego z dokumentów ujawnionych w toku rozprawy.

Jako w pełni wiarygodne Sąd ocenił zeznania S. P. (1). Zeznania te znalazły potwierdzenie w pozostałym zgromadzonym materiale dowodowym, w szczególności w postaci zaświadczenia od komornika, odpisów orzeczeń wydanych w sprawach rodzinnych, a także w wyjaśnieniach oskarżonego. Zdaniem Sądu, wskazany świadek starał się przedstawić przebieg wydarzeń w sposób możliwie obiektywny i bezstronny, nie dążąc przy tym do powiększenia stopnia winy oskarżonego, podając okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść P. F. (1).

Wyjaśnienia oskarżonego Sąd również uznał za wiarygodne. Oskarżony nie kwestionował faktu niełożenia na córkę, wskazywał jedynie, że czasem robił jej prezenty (telefon, konsola). Obrona przyjęta przez oskarżonego zmierzała do wykazania, iż obiektywnie nie był on w stanie wywiązywać się z ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego oraz do wykazania, że niełożenie przez niego na utrzymanie córki nie narażało jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Do tych kwestii Sąd odniesie się w dalszych rozważaniach, dotyczących kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu.

Oskarżony stanął pod zarzutem tego, że w okresie od 1 sierpnia 2015 roku do 29 września 2017 roku w C. uporczywie uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniej Z. F. w kwocie 450 zł orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w(...) sygn. akt III RC 209/13 z dnia 16 października 2013 roku, czym naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu rejonowego w(...) sygn. akt II K 481/13 z dnia 20 stycznia 2014 roku w wymiarze 6 miesięcy orzeczonej m.in. za czyn z art. 207 § 1 k.k., tj. popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1 i 1a k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

W świetle zebranego materiału dowodowego wina i sprawstwo oskarżonego nie budziły wątpliwości, aczkolwiek modyfikacji wymagał opis i kwalifikacja czynu przypisanego oskarżonemu.

Przestępstwa niealimentacji dopuszcza się ten, kto uchyla się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo inny organem albo inną umową. Zdaniem Sądu, pewnym jest, że P. F. (1) w okresie od 12 stycznia 2016 roku do dnia 29 września 2017 roku w C. uporczywie uchylał się od płacenia rat alimentacyjnych zasądzonych na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w (...) z dnia 16 października 2013 roku sygn. akt III Rc 209/13 w kwocie 450 zł miesięcznie na rzecz córki Z. F., przez co naraził ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, a powstała wskutek tego zaległość stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, wyczerpując znamiona przestępstwa z art. 209 § 1 k. k. w zw. z art. 209 § 1 a k. k.

Sąd w wyroku zmienił datę początkową popełnienia czynu przypisanego oskarżonemu na 12 stycznia 2016 roku, albowiem wówczas oskarżony został wyrejestrowany z rejestru osób bezrobotnych z Powiatowego Urzędu Pracy (k. 13). W okresie od dnia 26 czerwca 2015 roku do dnia 11 stycznia 2016 roku był osobą bezrobotna i nie podjął pracy ze

względu na odmowę pracodawcy (k. 14-15). Nie mógł zatem wywiązywać się z obowiązkułożenia na dziecko z przyczyn obiektywnych. Nadto Sąd miał na względzie, dokonując stosownej modyfikacji opisu czynu, że chwilą rejestracji oskarżony dał wyraz potrzebie poszukiwania zatrudnienia dającego mu możliwość zarobkowania i płacenia alimentów. Okres późniejszej rejestracji nie został zaś uwzględniony ze względu na to, że oskarżony pobierał stypendium dające mu możliwośćłożenia na rzecz dziecka, czego nie czynił.

Odnośnie natomiast do narażenia uprawnionego na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zauważyć należy, że od dnia 31 maja 2017 r. okoliczność ta nie jest już znamieniem przestępstwa niealimentacji w jego typie podstawowym (art. 209 § 1 k. k.), stanowi natomiast znamię typu kwalifikowanego (art. 209 § 1a k. k.). Sąd ustalił, że małoletnia pokrzywdzona była narażona na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych w okresie objętym zarzutem, kiedy to pozostawała na wyłącznym utrzymaniu swojej matki.

Sąd miał na uwadze, że oskarżony praktycznie przez cały okres od momentu orzeczenia wobec niego w obowiązku alimentacyjnego na rzecz dziecka, nie wywiązywał się z tego obowiązku. Okolicznością usprawiedliwiającą oskarżonego nie jest podnoszony przez niego argument, że nie miał pracy. Oskarżony w zdecydowanej mierze sam doprowadził do takiego stanu porzucając staż, czy też wchodząc w konflikty z prawem. W utrzymaniu dziecka pomagała matka oskarżonego. Fakt, iż potrzeby dziecka takie jak jedzenie czy ubranie, były wówczas w miarę możliwości zaspakajane przez nią, nie ma tutaj znaczenia, bowiem zaspokojenie podstawowych potrzeb oznacza dostarczenie środków materialnych koniecznych nie tylko do utrzymania, ale również do uzyskania niezbędnego wykształcenia i korzystania z dóbr kulturalnych. Niezbędne jest zatem nie tylko zabezpieczenie minimum egzystencji w postaci środków przeznaczonych na utrzymanie i wykształcenie dziecka, lecz także stworzenie mu warunków umożliwiających zaspokojenie potrzeb wyższego rzędu istotnych dla kształtowania jego osobowości i nawyków kulturalnych. Fakt zaspakajania podstawowych potrzeb życiowych uprawnionego kosztem znacznego wysiłku osoby współzobowiązanej do alimentacji, albo przez inne osoby nie zobowiązane, a także z Funduszu Alimentacyjnego ZUS, nie wyłącza ustawowego znamienia narażenia na niemożność zaspokojenia tych potrzeb (por. wyrok SN z 27.03.1987 r., V KRN 54/87, OSNPG 1987/8/103).

Podkreślić należy, że w okresie przypisanego mu czynu oskarżony nie był pozbawiony wolności, a zatem, będąc młodym, zdrowym mężczyzną, z wyuczonym zawodem, miał on pełną możliwość podjęcia zatrudnienia. Uchylenie się od obowiązkułożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi wtedy, gdy zobowiązany, mając obiektywną możliwość wykonywania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli. Zdaniem Sądu, oskarżony miał obiektywną możliwość wykonywania ciążącego na nim obowiązkułożenia na utrzymanie córki, na co wskazuje chociażby to, że obecnie przedkłada pismo od potencjalnego pracodawcy, a niewypełnianie tego obowiązku wynikało - zdaniem Sądu - tylko i wyłącznie z jego złej woli. Sąd miał jednak również i to na względzie, iż oskarżony wprawdzie czynił osobiste starania w zakresie jej wychowania, zabiegał o kontakty z dzieckiem.

Sąd uznał także, że nie zachodzi recydywa o której mowa w art. 64 §1 k.k. Oskarżony został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 28 sierpnia 2012 roku w sprawie o sygnaturze akt II K 335/12 za przestępstwo z art. 207§1 k.k. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności. Sąd podziela pogląd wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że stosownie do treści art. 64 § 1 k.k. konieczne dla przyjęcia wystąpienia, wobec danego oskarżonego, (określonej w tym przepisie) recydywy specjalnej podstawowej jest m.in. to, by był już on skazany za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności i odbył co najmniej 6 miesięcy tej kary. Wprawdzie w tym przepisie *expresis verbis* mówi się jedynie o tym, by sprawca był uprzednio skazany na karę pozbawienia wolności, ale niewątpliwie, ze względu na warunek faktycznego odbycia co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności, nie chodzi tu o każde skazanie na karę pozbawienia wolności, lecz wyłącznie o skazanie na tę karę w wymiarze minimum 6 miesięcy. Wymóg ten nie deaktualizuje się też w przypadku orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności, obejmującej także karę orzeczoną za popełnienie przestępstwa, będącego podstawą przyjęcia recydywy specjalnej podstawowej. Wówczas tylko 5-letni okres, przewidziany w art. 64 § 1 k.k., zaczyna swój bieg od dnia odbycia kary łącznej, przy czym pozostaje wciąż niezbędnym dla przyjęcia takiej recydywy by kara za przestępstwo poprzednie, do którego odnosi się podobieństwo przestępstwa ponownego, była orzeczona w wymiarze co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności. (por. wyroki z:

20 marca 2013 r., IV KK 15/13, Lex nr 1292225; 9 maja 2011 r., V KK 130/11, Lex nr 817562; 26 stycznia 2006 r., IV KK 464/05, Lex nr 293649).

Mając na względzie wyżej wskazane okoliczności Sąd uznał, że wina i sprawstwo oskarżonego co do popełnienia przypisanego mu czynu nie budzi wątpliwości i wymierzył mu karę 1 roku ograniczenia wolności, polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym. Przy określaniu wysokości orzeczonej kary Sąd miał na względzie znaczny stopień społecznej szkodliwości czynu którego dopuścił się oskarżony oraz stopień jego zawinienia. Sąd kierował się przy tym celami zapobiegawczymi i wychowawczymi przypisanymi karze. Ponadto baczył, aby wymierzona kara nie przekraczała stopnia zawinienia sprawcy. Uwzględniono także okoliczności związane z kształtowaniem świadomości prawnej społeczeństwa, w szczególności konieczność uświadomienia, że za przestępstwa tego rodzaju spotyka sprawcę adekwatna do popełnionego czynu i postawy sprawcy kara. Wybierając rodzaj orzeczonej kary Sąd miał na uwadze, iż wobec sprawcy przestępstwa niealimentacji niezasadne byłoby orzeczenie kary grzywny, albowiem wszelkie pozyskane środki finansowe powinien on w pierwszej kolejności przeznaczać na utrzymanie uprawnionego do alimentów. Z kolei orzeczenie kary pozbawienia wolności pozbawiłoby oskarżonego możliwości zarobkowania i spowodowałoby dalsze nielożenie na utrzymanie córki. Dlatego też za najwłaściwszą karę Sąd uznał karę ograniczenia wolności, której minimalny wymiar, jeśli chodzi o ilość godzin (20 godzin miesięcznie), nie będzie kolidował z pracą zarobkową oskarżonego.

Jako okoliczność obciążającą Sąd potraktował uprzednią wielokrotną karalność oskarżonego (także, że nie był on karany za przestępstwa podobne). Okolicznością łagodzącą było natomiast to, że oskarżony stara się utrzymywać z córką dobre relacje, podjął terapię i działania zmierzające do znalezienia pracy.

Ponadto Sąd na podstawie art. 72 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 34§3 k.k. zobowiązał oskarżonego do wykonywania ciężącego na nim obowiązku lożenia na utrzymanie córki Z. F. oraz dla wzmocnienia poprawnej postawy sprawcy na podstawie art. 72 § 1 pkt 4 k.k. w zw. z art. 34§3 k.k. zobowiązał go do wykonywania pracy zarobkowej,

Mając na względzie, że oskarżony nie pracuje, odbywa terapię w ośrodku, nie ma majątku, ma natomiast duże zadłużenie oraz mając na względzie priorytetowy charakter ciężącego na nim obowiązku zapłaty zaległych i bieżących świadczeń alimentacyjnych Sąd na podstawie art. art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego w całości od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych.

SSR Agnieszka Knade-Plaskacz

C. 17 stycznia 2018 r